

I denne Henseende erkjender jeg gjerne med den ærede Ordfører, at der foreligger fuldstændige Oplysninger, hvorimod jeg maa tilstaae, at det for mig er mere tvivlsomt, om det Samme kan siges at være Tilfældet ogsaa med Hensyn til den sidste Deel af Beslutningen, hvorefter Thinget skal udtale, „at de fornødne Forberedelser bør træffes til, at den kongelige Handels Eneret senest ved Udgangen af Aaret 1852 kan blive ophævet“. Derfor nemlig alle Oplysninger i saa Henseende forelaae, indseer jeg ikke, hvorfor den ærede Ordfører ikke selv strax vil indbringe et Lovforslag; og derfor de derimod ikke foreligge, troer jeg, at det er for Meget at forlange, at Thinget i en saa bestemt Form skal vedkjende sig den nævnte Anskuelse. Selv den Maade, hvorpaa den ærede Ordfører betonedede den kongelige Handels „Eneret“, henpegede paa det Spørgsmaal, om det ikke muligen kunde være hensigtsmæssigt at lade den kongelige Handel vedblive, uden dog at være eneberettiget. Men dette er dog aldeles vist Noget, som man ikke tidligere har tænkt sig. Naar der tidligere har været Spørgsmaal om Monopolets Ophævelse, har man i Almindelighed vistnok ikke tænkt sig, at den kongelige Handel skulde vedblive som *Concurrent*. Altsaa, Spørgsmaalet er væsentlig her, om det er saa aldeles klart, at Bestemmelsen om Ophævelsen af Handelens Eneret ved Udgangen af 1852 kan gjenføres, at det er rigtigt paa denne Maade at opfordre Thinget til at udtale den foreslaaede Tilkjendegivelse. Jeg ønsker, at det ærede Udvalg med dette Synspunkt for Die vilde tage Spørgsmaalet under fornyet Overveelse; thi for mig er det ikke aldeles klart, om det er ønskeligt, at Thinget for Diebliffet binder sig paa den nu foreslaaede Maade.

Ordføreren: Jeg skal med Fornøielse følge den ærede Rigsdagsmands Opfordring om paany at bringe dette Spørgsmaal for i Udvalget; men jeg maa dog tillade mig allerede her at bemærke, at man ikke af den Maade, hvorpaa jeg betoner mine Ord, maa udbringe den Slutning, at det skulde være Tanken, at den kongelige Handel skulde vedblive at bestaae ved Siden af den frie Handel. Udvalget har kun tænkt sig, at det ikke var

muligt aldeles pludseligt at fastsætte Handelens Ophør, og at det derfor var fordeeltigere at sætte en længere Frist, saaledes at den efter et bestemt Tidsrum blev ophævet. Det er ogsaa kun denne Tanke, som maa lægges i mine Ord.

Da ingen Flere begjærede Ordet, blev Forslagets Overgang til anden Behandling sat under Afstemning og vedtaget eenstemmigt med 59 Stemmer.

Formanden: De Endringsforslag, man maatte ønske at stille til denne anden Behandling, maa jeg bede indgivne under Mødet imorgen.

Man gif derefter over til Behandlingen af den anden ovenfor meddeelte Indstilling, der stillede særskilt til Forhandling.

Ordføreren: Det nu foreliggende Forslag vedrører adskillige offentlige Stiftelser, som aarliggen komme for ved Finantslovens Behandling. Udvalget har ved Behandlingen af Finantsloven maattet tage under Overveelse saavel Størrelsen af disse Tilskud, der af Statskassen gives disse Stiftelser, som om de bleve anvendte paa den ønskeligste Maade. Man har imidlertid fundet, at man ikke havde de fornødne Oplysninger i saa Henseende, og har derfor nu indstillet til Thinget, at det vilde være behjælpeligt med Tilveiebringelsen deraf. Man har meent, at Oplysningen, for at være tilstrækkelig, maatte skee i den Form, at der for disse Stiftellers Vedkommende blev leveret et fuldstændigt Budget. Her opstaaer nu det Spørgsmaal: hvorvidt kan man forlange af offentlige Stiftelser, at de skulle meddele et saadant Budget, og er det hensigtsmæssigt at forlange det? Jeg troer da i saa Henseende, mine Herrer! at alle saadanne offentlige Stiftelser, som have deres egen selvstændige Virksomhed, og som ere begrundede ved Gavebreve eller andre private Udformter, bør man i det Hele omgaaes med en vis Barsomhed, idet man ikke uden Nødvendighed bør indgribe i deres Selvstændighed, saalænge man igjennem det almindelige Tilsyn med deres Virksomhed maa erkjende, at de ikke gaar udenfor, hvad de ere berettigede til.

Der gives imidlertid visse offentlige Stift-